

ne go učitelj. Več dela, pa manj plačila! Zakaj? Sam Bog si ga vedi! Na opazke, da potrebuje manj, da nima družine, da ne pije, da ne kadi, bi se skoro reklo po domače, da se nima komur odgovarjati, kajti vsaka učiteljica, in naj ima še tako dobro plačo, bi gotovo potrebovala še več, ako bi imela. A ker nima, mora potrpeti ter žrtvovati šoli vse veselje, vso udobnost, zdravje in morda še celo življenje.

Pravijo: učiteljica nima družine. Koliko učiteljic pa mora skrbeti za svojce! In ko bi res bila kakšna, da ne bi imela svojih ljudi, ali je res prisiljena ona, ves čas prisediti k tuji mizi ter spat v tuji postelji? Če si pa pripravi lastno gospodinjstvo, ali ne stane to mnogo? Zamore li sama gospodinjiti in delati, če učiteljuje? Ali ni prisiljena, rediti vsaj še eno osebo? Ali nima tedaj že družine? — Da ne pije, da ne kadi, tak razlog pa je res že preneumen, kajti četrt vina opoludne in četrt zvečer, to gotovo prej koristi nego škoduje ženski. Pa ravno toliko je tudi treznemu možkemu dovolj za zdravje. Kar pa kajenje zadeva, mislim, ni ravno neobhodno potrebno niti možkemu zdravju. Sicer pa moderne dame tudi kade...!

(Zvršetek pride.)

NA OBALI. UTVA. TRST.

Veter ziblje valčke
sinjega morja,
dela kolobarčke,
z njimi se igra.

Galebí otožni
jadrajo brezglasi
po zeleni vodi
varno in počasi.

Jaz ne gledam valčkov,
gledam tvoj nasmeš,
gledam kolobarčke
v tvojih le očeh;

gledam tam ljubezen,
ki brez glasa plove,
v srcu mi bolestnem
nade vzbuja nove.

BODI BLAGOSLOVLJENA!

INDÍJSKA LEGENDA. PO SIENKIEWICZU
POSLOVENIL MARJAN.

Nekoč se je ob svetlejši mesečini globoko zamislil modri in veliki Krišna ter rekel:

»Mislil sem, da je človek najlepša stvar na zemlji — toda prevaril sem se. Glej, opazoval sem cvet lotosov, s katerim se je poigraval nočni vetrec. Koliko je ta lepši od vseh živih bitij; njegovi lističi so se v tem času ravno razprostrli v srebrni mesečini, — in jaz nisem mogel od njega obrniti oči...«

»Nikdo med ljudmi mu ni enak«, ponavljal je vzdihajoč.

Kmalu na to pa je rekel:

»Zakaj neki bi jaz, bog, ne mogel ustvariti v svoji moči bitja, koje bi bilo med ljudmi to, kar je lotos med cveti? Tako, ki bode v veselje ljudem in zemlji. Lotos, preobrazi se v živo devojko in stopi pred me!«

Na mestu je lahko zašumljal val, kakor da bi se ga dotaknila z svojimi krili brzokrila lastavica, noč je postala jasnejša, mesec čarobnejši, slavci so v tem hipu glasneje zapeli, a hitro zopet utihnili. Čudo se je izvršilo, in pred Krišno je stopil Lotos v človeški podobi.

Sam bog se je začudil.

»Bila si dozdej cvet jezerski«, je rekel, »a od sedaj naprej bodi cvet mojih misli, -- govori!«

In devojka je pričela tiho šepetati, kakor šepečejo beli lističi lotosa, kadar jih poljublja poletni vetrec.

»Gospod! spremenil si me v živo bitje; kje mi zapoveš, da odslej prebivam? Spomni se, gospod, da sem drhtela in povešala lističe pri vsakem dihu vetra, dokler sem bila cvetka. Bala sem se, gospod, burnih nalivov in neviht, bala gromov in bliska, bala se tudi vročih solčnih žarkov. Ti si mi dejal, naj postanem veličasten Lotos —

a ohranila sem svojo prejšnjo naravo ter se tudi sedaj bojim, gospod, zemlje in vsega, kar je na nji Kje hočeš, da prebivam?»

Krišna povzdigne modre oči proti nebu, nekaj časa pomišlja, potem jo pa vpraša :

»Hočeš živeti na vrhovih gorà?»

«Tam je sneg in mraz; bojim se, gospod!»

»Pa kaj . . . segraditi ti hočem kristalno palačo na dnu jezera«.

»V globinah jezera stanuje zmaj in druge pošasti; bojim se, gospod!»

»Hočeš li prebivati na brezkončnih stepah?»

»Gospod, vetri in burje razsajajo po stepah nalik divjim čredam«.

»Kaj hočem storiti s teboj, veličastni cvet!« Ha! V Elorskih pečinah, v sveti pušči prebivaj. . . . Hočeš li oddaljena od sveta prebivati v pečinah?»

»Tamkaj je temno, gospod, bojim se!»

Krišna se je usedel na kamen in uprl glavo ob dlan. Devica je stala pred njim drgetajoča in preplašena.

Med tem je razsvetlila jutranja zarja na vztoku nebo. Gladina jezerska se je pozlatila, in pozlatili so se bambusi in palme. Nad jezerom so se oglasile v zboru rožičaste čaplje, sivi žrjavi in beli labudi, v v hosti pavi in bengali*); za njimi so pa zadonele zvonke strune, nabrane na bisernico**) in ljudske popevke. Krišna se je prebudil iz svojih misli ter rekel :

»Glej, pesnik Valmiki pozdravlja vzhod solnca!»

Nekoliko nato so se razmaknile zavese škrlatnih cvetov, katere so pokrivalo li-janske slakove, na površini jezerski pa se je pokazal Valmiki. Opazivši veličastni

*) Bengal je gozdna ptica, podobna našemu ščinkovcu.

**) Bisernica je precej velika, ploščnata školjka. V Indiji služijo te školjke v to, da nabirajo na nje strune. To glasbilo je podobno mandolini.

Lotos je prenehal svirati. Bisernica mu je polagoma zdrknila iz rok na zemljo, roki sta mu omahnili v naročje. Stal je očaran, kakor da bi ga veliki Krišna spremenil v drevo na površini jezera. Boga je razveselilo to očaranje, katero je povzročilo njegovo delo, ter je rekel :

»Gani se, Valmiki, in spregovori!»

»In Valmiki je spregovoril :

». . . . Ljubim!«

Samo tega čutstva se je zavedal in samo to besedo je zamogel spregovoriti.

Lice velikega Krišne se je razjasnilo.

»Prekasna devojka, našel sem ti mesto na svetu, katero je vredno tebe; prebivaj v srcu pesnikovem!»

In Valmiki je ponovil :

». Ljubim!«

Volja mogočne Krišne, volja božanstva je pričela nagibati devojko k srcu pesnikovemu. In bog je napravil srce pesnikovo prozorno kakor kristal. Jasna kot poletni dan, mirna kakor Gangov val je stopala devojka proti odkazanemu ji prebivališču. Naenkrat pa, ravno ko je hotela vstopiti v Valmikijevo srce, je pobledela in strah jo je pretresel kakor mrzli veter. Krišna je osupnil.

»Veličastni cvet«, je vprašal, »zakaj se bojiš pesnikovega srca?»

»Gospod«, odvrnila je krasna devojka, »ker si mi to mesto odkazal v prebivališče. Glej, v tem srcu sem ugledala i snežene vrhove gorà i globine vodà, polne čudnih bitij, i stepe, po katerih buče vetrovi in razsajajo nevihte, i temne pečine Elorske; zopet se bojim, gospod!»

A dobri in modri Krišna ji je odgovoril :

»Umiri se, veličastni cvet. Ako leže v Valmikijevem srcu snegovi, bodi ti topla pomladanska sapica, da jih razstopiš; ako so v njegovem srcu globine voda, bodi ti biser v teh globinah, ako so v njem puste stepe, bodi ti v njem žar sreče; ako se v

njem nahajajo temne pečine Elorske, bodi ti v njih svitlo solnce. . . .»

Valmiki pa, ki se je med tem zopet zavedel, je dodal:

»In bodi blagoslovljena!«

DEKLIŠKI LICEJI. J. FERFOLJA. PRAGA.

Žensko šolstvo je bilo in je še bore malo podprano od poklicanega črnitelja, države. Najvišje instance ženskega naobrazovanja, ktere vzdržuje država, so meščanske šole in učiteljišča. Da ne morejo ta učilišča zadoščati potrebam in dolžnostim moderne žene, ktera — volens nolens — mora iti za tekom časa, je pač jasno kot beli dan. To so začeli spoznavati že nekaj desetletij sem tudi mnogi zasebniki, društva in občine, ktere so, ko državna moč ni hotela v tem pogledu ničesar storiti, začele ustanovljati v Avstriji višje izobraževalne zavode za ženske, kakor višje dekliške šole, ženske liceje, ženske gimnazije, in podobno. Vsaki teh zavodov je bil seveda kot čisto zasebno podjetje popolnoma po svoje urejen, tako da ni moglo biti govora o kaki enotni upravi. Ta raznoličnost uprave teh zavodov obstoja z malimi izjemami še sedaj.

Leta 1897. je dovolilo ministerstvo za uk in bogočastje absolventkam učiteljišč vstop do filozofične fakultete kot izrednim slušateljicam. Isto ugodnost je obljubilo i za dekliške liceje in podobne zasebne ženske šole, ali ravno radi prevelike raznovrstnosti učnega reda in cele notranje uprave teh zavodov ni se odločilo ministerstvo za nobenega izmed njih. Ta raznoličnost je bila tudi vzrok, da ni bilo najti izlaha za nje pripravnih učiteljev. — Da bi se prišlo temu v okom, sklicalo je ministerstvo za uk in bogočastje v maju 1900. anketo, ktera bi se naj posvetila vprašanju višje ženske omike in šolstva. Ta anketa

je kmalu na to predložila ministerstvu samostojno in enotno učno osnovo za ženske liceje. Ministerstvo je to osnovo odobrilo in jo uvelo s posebnim statutom v decembru 1900 začasno v veljavo. Po tej osnovi štejejo dekliški liceji 6 razredov; absolventke obiskujejo po prestanem izpitu — maturi — lahko še univerzo kot izredne slušateljice.

Namen dekliških licejev je, podati dekletom nekaj višje splošne omike in ob enem vzgajati jih praktično za posamezne stroke. Ti liceji stoje na lestvici ženskih izobraževalnih zavodov za eno stopinjo više od višje dekliške šole in se približujejo zelo našim gimnazijam, samo z razliko, da se v licejih ne podučuje klasičnih jezikov in da je celi pouk urejen veliko bolj praktično ko na gimnazijah. Učni cilj v posameznih strokah ni postavljen previsoko; pouk je urejen po eni strani takó, da zagotovi dekletom neko višjo splošno omiko, po drugi strani pa za vsako stroko tako specialno izobrazbo, da se na podlagi iste lahko dalje izobrazujejo na vseučilišču. Obvezni učni predmeti so: verstvo, učni jezik in še dva druga moderna jezika, zgodovina, geografija, aritmetika, prirodopis, naravoslovje, risanje, merjenje in kaligrafija. Neobvezni predmeti: petje, telovadba, ročna dela in stenografija. Poleg tega se ustanovljajo pri vsakem zavodu še posebni strokovni kurzi ravno z ozirom na daljše specialno izobraževanje na vseučilišču.

Absolventke dekliških licejev morejo po triletnem vseučiliškem študiju in po prestanem izpitu pred posebno izpraševalno komisijo za dekliške liceje postati istotam učiteljice. S tem je ženam odprt velik krog delavnosti, ker podučujejo na takih licejih večinoma same ženske; te učiteljice postanejo lahko tudi ravnateljice.

Absolventke dekliških licejev vstopijo lahko v državno službo, celó zdravilstvu